

Sven-Erik Liedmans kronologi över de viktigaste händelserna under Vietnamkriget.

Vietnamkriget:

1880-talet: Vietnam blir en del av det franska Indokina.

1940–45: Japan härskar i Vietnam.

1945–54: Frankrike försöker återta herraväldet men möts av en allt starkare befrielse rörelse under Ho Chi Minh.

1954: Frankrike kapitulerar i slaget vid Dien Bien Phu, trots materiellt stöd från USA. Ho Chi Minh utropar det fria Vietnam. Men västmakterna protesterar. Landet får två förvaltningszoner: dels Nordvietnam under ledning av Ho Chi Minh, dels Sydvietnam, med presidenten Ngo Dinh Diem. Demokratiska val över hela landet ska hållas enligt en överenskommelse i Genève. Men Ngo avblåser valen, viss om att Ho Chi Minh skulle vinna. Han har stöd av USA som liknar Vietnam vid en dominobricka. Faller den brickan, faller alla andra i Sydostasien också.

1955: De självständiga staterna Sydvietnam och Nordvietnam bildas. I syd bemöts protester med terror. I norr nationaliseras privata företag, och Ho Chi Minh styr landet.

1960: En befrielsearmé riktad mot Sydvietnams regering, FNL (*Front National pour la Libération du Sud Viêt Nam*), skapas officiellt. Då har strider redan pågått i flera år. USA stödjer Sydvietnams regering med militära rådgivare.

1961–62: De amerikanska trupperna ökar raskt från ett tusental till nästan 10 000 soldater. Samtidigt tilltar det materiella stödet från Kina och Sovjet till Nordvietnam och FNL.

1964: Inträffar det så kallade Tonkin-intermezzot. USA:s president Lyndon B. Johnson påstår att nordvietnamesiska båtar angripit amerikanska krigsfartyg på internationellt vatten. Det är tveksamt om detta är sant. Men kongressen ger Johnson fria händer att möta hotet. Presidenten väljer att börja bomba Nordvietnam. Kriget eskalerar.

1965–67: Antalet amerikanska soldater ökar från 200 000 till en halv miljon. Bombningarna i både nord och syd blir allt intensivare. Stora områden i syd förklaras totalt fredlösa, allt och alla ska röjas ur vägen.

1968: Det avgörande året. Vid det vietnamesiska nyåret i februari inleder FNL Têt-offensiven som framgångsrikt driver tillbaka motståndarna och till och med tar sig in på den amerikanska ambassaden i Saigon, Sydvietnams huvudstad. Även om angriparna strax retirerar blir deras slagstyrka en chock för USA. - Den 16 mars mördar amerikansk trupp mellan 347 och 504 civila vietnameser, de flesta kvinnor och barn, i byn Song My. Nyheten sprids efter hand över världen och spelar stor roll för att väcka eller vända opinionen i USA. Fler och fler unga amerikaner vägrar att sändas till kriget och flyr bland annat till Kanada och Sverige.

1969: Richard Nixon tillträder som USA:s president. Han påstår att han har en fredsplan men utökar i stället kriget.

1970: Nixon låter invadera Kambodja, vilket leder till vilda protester över världen och inte minst i USA. Stridsmoralen bland amerikanska soldater sjunker snabbt.

1972: Vid jultid utsätts bland annat Hanoi för våldsamma amerikanska bombningar. Proteststormen blir enorm.

1973: Vapenstillestånd som snabbt bryts. FNL och Nordvietnam vinner terräng. De USA-stödda sydvietnamesiska trupperna befinner sig i upplösning.

1975: USA och dess allierade ger upp striden, Saigon faller. Kriget är slut. Mellan tre och fem miljoner vietnameser har dödats. Otaliga har skadats. Många har dött efter amerikanska attacker med avlövningsmedlet ”Agent Orange”, som också leder till att tusentals missbildade barn föds. Skadorna på människor och natur är ännu inte helt utplånade.

USA har förlorat mer än 56 000 soldater.

USA vägrar betala något krigsskadestånd till Vietnam.